

„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye

Vármegyei döntő
II. kategória 7-8. osztály

Szóbeli

Villámgyors kvízkérdések – mindegyik versenyző egy pontot kap egy helyes megoldásra.
Ha nem tudja a választ, akkor a soron következő versenyzőé a kérdés. Ha ő sem tudja, halad tovább addig, míg választ nem adnak.

1. TANULSÁGOK

A zseniális Lackfi János írt egy szórakoztató verset, amelyben jól összekeverte az állandósult szókapcsolatokat. Találj meg minél többet!

pl. Ki mint él, lassan járj, vízzel főz, húzza ág, Ki mint él, úgy ítél. Lassan járj, tovább érsz!
Szegény ember vízzel főz. Szegény embert még az ág is húzza.

Lackfi János: TANULSÁGOK

Ágyát ki mint veti, várj a helyébe jót,	Ki mint vet, úgy arat vagy Ki mint veti
ágyát, úgy alussza álmát, Jó tett helyébe jót várj	

Addig jár a korsó, amíg ér takaród.	Addig jár a korsó a kútra, amíg el
nem törik. Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér!	

Aki szelet vetett, két szék közt pad alatt,	Aki szelet vet(ett), vihart arat. Két
szék közt a pad alá esik.	

Akinek nem inge, az lel majd aranyat.	Akinek nem inge, ne vegye magára.
Ki korán kel, aranyat lel.	

Nem fér meg két dudás, maga esik bele.	Két dudás nem fér meg egy
csárdában. Aki másnak vermet ás, maga esik bele.	

Falra borsót, kemény dió, legszebb öröm,	Olyan neki, mint a falra hányt borsó.
Kemény dióba harapott, Legszebb öröm a káröröm.	

Szamár szenved, habár nagyot nem érdemel,	Okos enged, szamár szenved. Aki a
kicsit nem becsüli, a nagyot nem érdemli.	

Holló a hollónak harapást szőrivel.	Holló a hollónak nem vájja ki szemét.
Kutyaharapást szőrivel.	

Kicsi, ámde erős, mint halottnak a csók	Kicsi a bors, de erős. Annyit ér neki,
mint halottnak a csók.	

Járt utat el ne hagyj, a másik lábam ott.	Járt utat a járatlanért el ne hagyj!
Egyik lábam itt, a másik ott.	

Ló is botlik, előbb, mint a sánta kutyák. A lónak négy lába van, mégis megbotlik. A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát.

Előre ne igyunk, tolláról madarat, Előre ne igyunk a medve bőrére. Madarat tolláról, embert barátjáról lehet megismerni.

Felismert és helyesen elmondott közmondásonként egy pont. Maximum: **2 pont**

2. CSACSIRÍM

A meghatározásokból és a megadott kezdőbetűkből kell két szót kitalálni, amelyek az első betűk kivételével teljesen megegyeznek.

Pl. számárfézfogás CS-P Megfejtés: Csacsipacsi

kövér férfi H-P :	hasas pasas
oktatói énekesmadár T-K :	tanári kanári
butácska cica CS-M :	csacska macska
elnyúló megtorlás H-B :	hosszú bosszú
szipirtyó birtok B-T :	banya tanya
színtelen felöltő F-Z:	fakó zakó
reteszt készítő üzem Z-GY:	zár gyár
kevés fizetés GY – B:	gyér bér
jóraláló kör alakú tengelyen forgó alkatrész D –K:	derék kerék
csoportképtolvaj T — R	tabló rabló
péksüteménymustra ZS — SZ	zsemle szemle
vágóeszköz-hasadék K — R	kés rés
körfolyosó-méltóság G — R	gang rang

Helyes válasz **1 pont**.

3. ÁLLATI TULAJDONSÁGOK

Egy-egy állat jellemző tulajdonsága sok esetben magát az állatot is jelöli. A „bagoly”-ra nem szoktuk azt mondani, hogy „éhes”, „szelíd”, „szomjas”...stb.; a bagolyra a bölcs jelző honosodott meg.

Az alábbi állatokra keress egy-egy jellemző melléknevet!

1. hangya– szorgalmas	6. galamb – szelíd	11. disznó – sáros
2. gyík - fürge	7. méhecske – szorgos	12. sün – tüskés
3. nyúl – gyáva	8. róka – ravasz	13. páva – büszke
4. farkas – éhes	9. öszvér – makacs	14. liba – buta
5. lajhár – lusta	10. szarka – tolvaj	15. gödény – iszákos

Helyes válasz **1 pont**.

4. TULAJDONNÉV TÖRTÉNETE

Húzz egyet a feladványokból! Miért lett a **településnek ez a neve?** Találd ki a történetét! Eredetmondát alkoss! **Lehet benne párbeszéd.** Öt perc gondolkodási idő jár a felkészülésre. Két percig mondhatod a történetet.

Településnevek: **Akasztó, Bátya, Hajós, Homokmégy, Üllés, Madaras, Mélykút, Ordas, Rém, Tompa, Vaskút; Ásotthalom, Forráskút, Mindszent, Nagyér, Pitvaros, Pusztamérge**s

Kecskemét része: **Szarkás, Muszáj, Ürgés, Méntelek, Homokbánya**

Izsák városrésze: **Bikatorok, Szamárváros, Morgókút**

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen fogalmazta meg. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy valóban a történet a megadott névhez kapcsolódott-e. Címet adott-e, s a történet tagolása jól nyomon követhető-e. Megfelel-e az eredetmonda műfajának? Hogyan gazdálkodott az idővel?

*címadás **1 pont***

*ötletesség **3 pont***

*tartalmi igényesség, kifejtettség **3 pont***

*témához illő stílus, mondat szerkesztés **2 pont***

*a szókinccs gazdagsága **3 pont***

*műfaji megfelelés: **1 pont***

*tagolás **1 pont***

*idővel való gazdálkodás **2 pont***

Összesen: 16 pont

Szóbeli forduló összes pontszáma: 20 pont